

Scris de Bor, Timoc, Serbia/Romanian Global News
Joi, 02 Mai 2019

Poziția hotărâtă a Guvernului României, prin vocea ministrului de externe, față de recunoașterea minorității românești de pe valea Timocului de către autoritățile din Serbia ca o condiție a statutului de candidat la Uniunea Europeană pentru statul vecin a adus în prim plan mediatic chestiunea vlahilor din Balcani, scrie Prof. univ. dr. Marius Diaconescu în <https://www.historia.ro>, transmite Romanian Global News.

Din păcate absența totală a unui minim de informații în manualele de istorie și atenția redusă pe care o acordă presa scrisă sau audio comunităților românești din Balcani ridică sigur mari semne de întrebare în rândul românilor: cine sunt românii din valea Timocului?

Poporul român s-a format pe o arie mult mai largă decât o prezintă manualele de istorie, care limitează etnogeneza românilor la vechea Dacie. Românii sunt urmașii romanității orientale, adică ceea ce a mai rămas din vorbitorii de limbă latină în partea răsăriteană a Imperiului Roman. Slavii așezați în Balcani în secolele VI-VII au spart unitatea romanității orientale. Care au fost consecințele imediate ale migrației slave în Balcani? O parte a populației romanice s-a retras spre sud, alții spre vest sau nord. Bizantinul Kekaumenos consemna la mijlocul secolului al XI-lea că vlahii care locuiau între Dunăre și Sava (centrul Serbiei de azi) au fost obligați să se retragă spre sud, în Epir, Macedonia și Elada (azi Grecia).

Citește și:

[FOTO-VIDEO Românii din Serbia, obligați să scrie într-o limbă inexistentă: vlahă cu litere chirilice](#)

[Președintele Serbiei: Cerințele României încalcă standardele europene](#)

[România a dat emoții Serbiei la UE](#)

[Oficialii români au exercitat presiuni timp de zece ani pentru ca vlahii din Serbia să se declare români](#)

[Sârbii deghizați în vlahi: "Nimeni nu are dreptul să le ceară vlahilor să se declare români"](#)

Originea romană a vlahilor balcanici a fost reiterată de nenumărate ori în secolele X-XVI. De exemplu papa Inocențiu al III-lea spunea în jur de 1204 despre vlahii care au fondat Țaratul Vlaho-Bulgar că sunt urmașii romanilor. Sau pe la 1538 un căpitan croat, Nicolae Jurisici, spunea despre vlahii din Croația că „la noi se spune despre ei că sunt vechii romani”. Exemplele sunt mai multe și toate arată existența unei conștiințe a originii romane. Noi ne-am spus români, dar vecinii ne-au numit vlahi, valahi, olah, voloh. Românii din Istria, pe coasta Adriaticii, încă în secolul al XVII-lea își spuneau „rumâri”, o formă rotacizată a etnonimului „român”.

O parte a vlahilor sud-dunăreni au fost slavizați de-a lungul timpului. Dacă în jur de 1200 vlahii au fost suficienți de mulți încât să pună bazele, împreună cu bulgarii, la un nou stat – Țaratul Vlaho-bulgar, în care bizantinii și francezii cruciați au recunoscut preponderența elementului românesc, în câteva secole vlahii au rămas compact doar în regiuni izolate. În perioada stăpânirii bizantine a Balcanilor, vlahii aveau atribuții militare în schimbul unor libertăți. După ce peninsula Balcanică a fost ocupată în secolul al XIV-lea de către Imperiul Otoman, turcii s-au folosit în continuare de capacitatea militară a vlahilor. O parte a vlahilor au fost mutați de către turci spre regiunile de graniță în funcție de cuceririle din Balcani. Treptat printre vlahii cu sarcini militare au pătruns și slavi – sârbi și bulgari, datorită cărora slavizarea vlahilor a fost mai accentuată.

După înfrângerea Ungariei la Mohacs în 1526 interesul turcilor pentru folosirea capacităților militare ale vlahilor a scăzut și au început să le anuleze privilegiile și să le crească obligațiile financiare. Din această cauză mii de familii de vlahi au emigrat după 1530 în Croația, care se afla sub stăpânirea habsburgilor. Aici au primit privilegiile în schimbul serviciilor militare, formând o regiune de graniță autonomă. Acești vlahi emigrați în secolul al XVI-lea s-au suprapus peste

Scris de Bor, Timoc, Serbia/Romanian Global News
Joi, 02 Mai 2019

vechii vlahi din vestul peninsulei Balcanice. Dar amestecul cu sârbii și croații au determinat asimilarea lor etnică. În vestul Croației a rămas până azi un grup foarte mic de istro-români, izolați pe o insulă și o peninsulă.

Cel mai compact grup de vlahi, în valea Timocului

În sudul Balcanilor au rămas relativ compact un număr mare de vlahi, împărțiți în două ramuri: aromânii, în Grecia și Albania și megleno-românii, în Macedonia. Vlahii din Grecia nu sunt recunoscuți ca minoritate și în ciuda grecizării intense, mulți aromâni din Grecia au păstrat conștiința originii lor romane și a relației frățești cu românii nord-dunăreni.

În evul mediu vlahii balcanici au fost nu doar militari și păstori, ci și cărauși și negustori. Averile acumulate din comerț au generat primele tentative de formare a unei națiuni aromâne în secolul al XVIII-lea. Aromânii din Moscopole, azi în Albania, foarte bogați și vestiți, au întemeiat chiar o Academie și au înființat o tipografie. Orașul a fost distrus de turci și albanezi după 1769 și azi doar ruinele mai amintesc de gloria marelui oraș (în secolul XVIII Moscopole era mai mare ca Atena, de exemplu). Aromânii au emigrat și urmașii lor sunt azi în România, Ungaria sau Austria, mândrindu-se cu originea lor moscopolitană.

Cel mai compact grup de vlahi este cel de pe valea Timocului, la granița dintre Serbia și Bulgaria de azi. Românii timoceni au beneficiat de privilegii și autonomie pe timpul stăpânirii turcești. Aveau propria organizare administrativă și judecătorească, se judecau după ius valachicum și plăteau separat dările către autorități. De exemplu în 1516 sultanul le-a poruncit funcționarilor turci să respecte autonomia vlahilor de pe valea Timocului.

Vlahii vorbesc „rumunește”

Caracterul românesc al vlahilor timoceni a fost subliniat în jur de 1700, cu ocazia războaielor dintre austrieci și turci. Conte Marsigli spunea despre vlahii dintre Vidin și Porțile de Fier că vorbesc „rumunește”. La fel au constatat și austriecii care au stăpânit vremelnice regiunea între 1718-1739.

Scris de Bor, Timoc, Serbia/Romanian Global News
Joi, 02 Mai 2019

Mediul geografic – o vale lungă între munți, i-a ajutat să nu se amestece multă vreme cu sârbii sau bulgarii și astfel ritmul asimilării să fie redus. Abia în jur de 1800, în condițiile războaielor dintre ruși și turci și începuturile mișcării naționale sârbești, regiunea Timocului intră în atenția sârbilor. În timpul războiului din 1806-1812 dintre turci și ruși, sârbii răsculați au încercat să realizeze o joncțiune cu trupele rusești din Țara Românească pe la Vidin. Succesul luptei naționale sârbești și recunoașterea statului sârb a stabilit în 1833 granița dintre noul stat sârb și Imperiul otoman pe valea Timocului. Importanța strategică a regiunii pentru sârbi este relevată de un discurs al liderului sârb Milos Obrenovici: regiunea Crainei (valea Timocului) era importantă deoarece „pentru legăturile noastre cu Rusia ea ne este necesară ca pâinea vieții”. Ulterior, după formarea Bulgariei, valea Timocului a ajuns graniță între cele două state balcanice, vlahii fiind împărțiți în două de o graniță negociată la masa tratatelor de marile puteri.

De la finalul secolului al XIX-lea în mod sistematic vlahii timoceni au fost supuși unei acțiuni de asimilare de către autoritățile bulgare și sârbești. Dacă România a obținut recunoașterea unor libertăți în condițiile războaielor balcanice, după încheierea primului război mondial presiunea naționalistă sârbă și bulgară a explodat. Puținele școli românești au fost desființate, nu au mai fost acceptați preoți care să slujească în limba română și au fost impuși preoți sârbi sau bulgari. Biserica și școala au fost principalele instrumente ale autorităților pentru asimilare.

Istoricii sârbi și bulgari, la fel ca ceilalți din peninsula Balcanică, în marea lor majoritate neagă vreo relație între vlahii balcanici și români. Ei consideră că vlahii sunt păstori sârbi sau bulgari, orice numai nu români. Deși uită să facă o simplă comparație între limba încă vorbită de vlahii timoceni și românii nord-dunăreni. Identitatea este evidentă, doar surzii nu o înțeleg. Este de fapt o surzenie dictată de ideologia politică a unei națiuni sârbești compacte, probabil după modelul grecesc sau francez, fără minorități. Deși niciodată vlahii timoceni nu au manifestat idei de secesiune! Au fost cetățeni fideli ai statului sârb.

Vlahii balcanici sunt înrudiți cu românii nord-dunăreni

Originea romană a vlahilor timoceni este incontestabilă, la fel și relația cu românii nord-dunăreni. Un argument lingvistic ușor de înțeles de nespecialiști: românii timoceni folosesc preponderent perfectul simplu la fel ca oltenii în loc de perfectul compus (fusei – am fost, mă dusei – m-am dus etc). Pe bună dreptate Bogdan Petriceicu Hașdeu și Dimitrie Onciul, mai apoi și alții, consideră Oltenia și valea Timocului centrul teritoriului pe care s-a format poporul român.

Scris de Bor, Timoc, Serbia/Romanian Global News
Joi, 02 Mai 2019

Lingviștii, nu doar români, dar și cei germani au demonstrat încă de la finalul secolului al XIX-lea că vlahii balcanici sunt înrudiți cu românii nord-dunăreni, că limbile vorbite de vlahi sunt dialecte ale limbii române, cu o origine comună, care au evoluat spre dialecte datorită condițiilor geopolitice.

După 1878 statul român a sprijinit financiar și logistic comunitățile românești balcanice. După 1928 suportul autorităților române a fost minimalizat de măsuri de forță ale sârbilor, bulgarilor sau albanezilor, cărora statul român nu le-a dat replică. Din 1947 orice suport al autorităților comuniste românești față de românii balcanici a dispărut ca să nu îi supărăm pe frații noștri în socialism. Practic regimul comunist român i-a abandonat pe vlahii balcanici. După 1990 tentativele de sprijinire de către autoritățile române au fost reduse, fie din ignoranța acelor demnitari români care puteau să ia decizii și să acționeze, fie din rațiuni politice.

"Vlahii timoceni sunt ROMÂNII!!!"

Nu doar Ministerul de Externe trebuie să se implice. Ministerul Educației Naționale ar trebui să impună în programa de istorie a românilor și informații despre românii balcanici.

În acest moment România trăiește un moment istoric. Datorită statutului de membru în Uniunea Europeană, are posibilitatea de a condiționa procesul de aderare al Serbiei de recunoașterea minorității românești. În 1912, prin pacea de la București care încheia războiul balcanic, politicienii români au știut să forțeze Bulgaria să recunoască minoritatea românească. A fost un succes efemer din cauza convulsiilor care au urmat. Dar acum este un moment unic pe care statul român nu are dreptul să îl rateze.

ACUM are șansa istorică de a obține recunoașterea minorității românești din valea Timocului de către Serbia și de către celelalte state europene. Guvernul României nu trebuie să cedeze presiunilor germane sau sârbești. Interesul României cere ca acum să dea dovadă Guvernul că nu îi uită pe vlahii timoceni și poate să folosească șansa unică pe care o are. Merită să riscăm încordarea relațiilor cu Germania sau alte state europene pe care nu îi interesează soarta vlahilor timoceni.

Politicienii români, indiferent de culoarea politică, trebuie să acționeze unitar pentru ca interesul națiunii române o cere. Vlahii timoceni sunt ROMÂNII!!!

Scris de Bor, Timoc, Serbia/Romanian Global News
Joi, 02 Mai 2019

<https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/scandalul-care-a-incaierat-romania-cu-serbia-si-germania-vlahii-din-timoc-sunt-romani-autentici-de-ce-neaga-serbia>